

7363 T4

R A P O R T Nr. 61.

Warszawa, dn. 21 maja 1921 r.

W sprawie
polityki
zagranicznej
Anglii-Fran-
cji i Stanów
Zjednoczonych.

Gdy z pokonaniem Niemiec grożące Europie nie-
bezpieczeństwo z tej strony znikło, wyjaśniły się dąże-
nia polityczne Anglii - na pierwszy plan wypłynął
własny interes. -

Troska o przyszły los Europy odsunięta została
na plan drugi; a raczej zrozumiana została w sposób tak
swoisty, że równała się narzucaniu całej Europie hege-
monji angielskiej. - Powoli antagonizm pomiędzy Fran-
cją a Anglią zaczął coraz wyraźniej zarysowywać się.

Francja stanęła na gruncie polityki kontynen-
talnej czysto europejskiej, z mocnym postanowieniem
utworzenia związku silnych młodych państw, z którymi
wspólnie mogłaby czuwać - nad spokojem i równowagą po-
lityczną Europy.

Anglija zaś stanęła na gruncie polityki czysto
kupieckiej, nie interesującej się wcale, czy stosunek
państw europejskich ułoży się w przyszłości przychylnie
dla pokoju, czy też nie.

Kosmopolityzm angielskiej polityki ma swe źród-
ło w odosobnieniu wyspiarskim.

Kwestja narodowościowa jako czynnik polityki
kontynentalnej, była zawsze przez Anglię - albo fałszy-
wie pojmowana, albo też zupełnie nie rozumiana.

Anglija nie może zrozumieć, iż wszystkie istnie-
jące dziś w Europie państwa, ukształtowały się na pod-
stawie większości narodowej; a zatem łączą interes
państwa i obronę interesów narodowych w jednolitą ca-
łość.

Dla Anglii - Państwo i Naród - jest tylko
objektem handlu, o tyle dobrym i pożądanym - o ile
odpowiada jej interesom. - Dlatego też - ile razy kr-
żoż trzeba było zająć się interesami państw, bądź to

L: Dz. 7363 T4
KAWA
25 6 21
Wojas

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

nowo utworzonych, bądź to będących w sojuszu z Francją; polityka kontynentalna Francji - i wyłącznie morską Anglii musiały się ze sobą zetrzeć.

Realizacja finansowych postulatów Traktatu Wersalskiego, wysunęła na pierwszy plan zagadnienia czysto gospodarcze, przez co rozbieżność interesów francuskiego i angielskiego kapitału uwydatniła się w całej pełni.

Na stanowisko Anglii w sprawie odszkodowań niemieckich, podczas konferencji sprzymierzonych w Paryżu i Londynie, finansiera angielska bezpośrednio wywierała wielki wpływ na Lloyd George'a - a pośrednio przy pomocy całego jego gabinetu - przy usilnym współdziałaniu Sir Alfreda Mond'a, stojącego w ścisłym kontakcie z wyższą finansierą angielską.

Uzyskany przez Briand'a - po długich debatach kompromis jest zwycięstwem taktyki angielskiej, zarówno projekt ultimatum do Niemiec - jak i zobowiązania finansowe, opracowane zostały przez angielską komisję między-ministerjalną, Churchill - Montagu - Wörthington Evans.

Sklaniające się coraz bardziej ku orientacji niemieckiej Włochy, poparły Anglię na całej linii.

Stanowisko Lloyd Gerge'a na styczniowej Konferencji Paryskiej, dopiero teraz zaczyna się wyjaśniać. Anglja spodziewała się wtedy, iż w najkrótszym czasie podpisze układ handlowy z Sowiecami. Z tego też powodu - przyspieszono za pośrednictwem Francji - podczas bytności Piłsudskiego w Paryżu, podpisanie pokoju polsko-bolszewickiego;

W związku z tem, za cenę prowizorycznych ~~xxxx~~ ~~xxxx~~ ustępstw ze strony Anglii w kwestji odszkodowań niemieckich, przez rzekome przyjęcie całkowitego projektu francuskiego w tej sprawie, Anglja wymusiła na Francji dalekoidące ustępstwa, co do jej polityki na blizkim

wschodzie .

Do całokształtu tego stanowiska Anglii, przyczyniło się również wymuszenie na niej przyrzeczenie rewizji Traktatu w Sevres.

Ustępstwa w sprawie azjatyckiej, Anglja zamierzała powetować sobie wchodząc w tajne układy z Grecją. /Vide raport Nr. 44 - z dn. 9. V./

Z powyższego widać, iż sukces Briand'a, odniesiony na Konferencji Paryskiej, do którego tak starannie i w tak wyrafinowany sposób przygotował^{się} /vide raport z dn. 23/II. 1921 r./ był minimalny, gdyż Lloyd George przyjechał do Paryża z gotowym zamiarem przyjęcia propozycji francuskiej. Co dowodzi, że zajęte przez Lloyd George'a stanowisko - i całe jego postępowanie, było, w tym tak zręcznie przez Briand'a wywołanym kryterjum - po mistrzowsku odegrywaną komedią.

Na poparcie tego twierdzenia - może posłużyć fakt, że ostateczne uregulowanie wszystkich w Paryżu omawianych kwestji, odłożone zostało do Konferencji Londyńskiej, na którą zaproszoną została również delegacja niemiecka.

Zerwanie rokowań londyńskich było z góry uplanowaną akcją pomiędzy delegacją niemiecką, a Lloyd George'm, który z jednej strony prowadząc politykę popierania Niemiec /vide raport z dn. 23/II. b. t./ - chciał dać im możliwość - połączenia sprawy odszkodowań ze sprawą Górnego Śląska. Z drugiej ^{zaś} strony przed ostatecznym uregulowaniem rewizji Traktatu w Sevres, dać Grecji możliwość przygotowania się do ofensywy.

< Przed ostatecznym uregulowaniem kwestji odszkodowań Stany Zjednoczone nie mogą się finansowo angażować w Europie Środkowej i Wschodniej, a tem samem, te rynki zbytu są dla nich zamknięte.

*idlatego dow.
zawrzyt m. Chodur
- 4 -
des. m. m. m.
m. m. m. m.*

Uplanowane zerwanie rokowań londyńskich, miało wciągnąć Stany Zjednoczone do polityki europejskiej, i pozyskać je dla interesów sprzymierzonych, ~~respective~~ - Anglii.

Anglja zamierzała pozyskać Stany Zjednoczone za cenę Ligi Narodów, której działalność miano zamienić na li tylko - organ wykonawczy Traktatu Wersalskiego.

Zrozumiawszy powyższe machinacje angielskie, Francja wysłała do Ameryki misję Vivianiego, celem osiągnięcia z rządem amerykańskim porozumienia, mającego zamienić się w sojusz tych obu państw.

W tym celu propaganda Francuska w Stanach Zjednoczonych - wykorzystuje niedojście do porozumienia, ograniczenia zbrojeń morskich angielsko-amerykańskich, rewelacje japońskiego ministra spraw zagranicznych o sojuszu z Anglią, przychylnie stanowisko Francji i wrogie stanowisko Anglii w sprawie kabli, wyspy Jap i uznanie prezydenta Meksyku Obregona - jednocześnie prowadząc agitację, by Ameryka za długi angielskie odkupiła od ~~xxx~~ Anglii - Guyanę, Trynidat i td. - daje do zrozumienia, iż Francja nie sprzeciwi się tej aneksji.

Pomimo, iż w sprzeciwieństwie do Wilsona nowy prezydent Harding i jego współpracownicy, oświadczają że nie będą się mieszać do spraw starego świata, nie mniej jednak nie mogą pomijać ścisłych węzłów łączących cały świat cywilizowany, choćby z tego względu, że kłopoty Europy odbijają się na Stanach Zjednoczonych. Naród amerykański nie może przystać na taki stan rzeczy, aby bez jego współudziału rozstrzygiwane były sprawy, obchodzące Amerykę choćby tylko pośrednio.

Przewidując od roku przyście do władzy republikańców, zadawano sobie we Francji pytanie, czy należy za-

biegać o poparcie i życzliwość Ameryki, usiłując nawrócić ją do Ligi Narodów, czy też starać się o to, drogą zawierania układów ograniczonych do bezpośrednich i konkretnych korzyści.

Francja zrozumiała grę Anglii i Niemiec dopiero po Konferencji Londyńskiej; Ameryka zrozumiała ją o wiele wcześniej - dojąc temu wyraz - przez naprężenie stosunków politycznych z Anglią.

W tym samym momencie w którym Lloyd George uważa za stosowne uznać Sowiety a Ameryka wobec całego świata oświadcza, że nie ma należytych podstaw do podjęcia z nimi nie tylko dyplomatycznych, ale i nawet handlowych stosunków.

Prezydent Harding wysyłając swą ofiarę Amerykańskiemu Komitetowi Pomocy dla Irlandji i wyrażając sympatię tej "dokniętej niedolą części ludzkości" - nie mógł nie wiedzieć, że ten gest jego powitany będzie w Anglii z pewną niechęcią i niezadowolaniem. -

Polityka amerykańska jest w bardzo trudnym położeniu, gdyż z jednej strony - blizki sojusz z Francją, zmusza ją do popierania projektów francuskich, z drugiej zaś strony, niechętnie widziałaby gospodarcze osłabienie Niemiec, z powodu własnego eksportu, w szczególności zaś pod naciskiem eksporterów surowców; przedstawiciele których Hefler, de Friese, La Tayette, Hem i Moldenke bawią obecnie w Berlinie, celem pertraktacji - o udzielenie Niemcom \$ 1.000.000 dolarów kredytu surowcach.

Ta rozbieżność poglądów była głównym powodem uchylenia się Stanów Zjednoczonych od dalszego pośredniczenia w kwestji odszkodowań.

Celem przygotowania się - do całkowitego przeprowadzenia programu swej polityki na Dalekim Wschodzie, przy pomocy Francji, Rząd Stanów Zjednoczonych postanowił ~~zakazać~~ do czasu zamaskować całą tę działalność

przez czynne zainteresowanie się sprawami europejskimi.

Przyjęcie rezolucji senatora Knoxa formalnie zakończyło stan wojny między Niemcami a Stanami Zjedn. - w rezolucji tej jednak jaskrawo uwydatnia się wpływ Francji w Ameryce; zawiera ona bowiem dodany pod wpływem Vivianiego punkt: - Ze w razie zagrożenia pokoju europejskiego, /jasnym jest, iż rozumie się tu odwet Niemiec/ Stany Zjedn. porozumieją się w tej sprawie z innymi mocarstwami europejskimi. /Punkt ten najbardziej uwydatnia ~~ix~~ wpływy francuskie w Ameryce, ponieważ go^rdzi w kompetencję prezydenta, posiadającego według konstytucji amerykańskiej, wyłączne prawo wypowiedzenia wojny./

Po przyjęciu rezolucji Knoxa, zostanie zawarty układ handlowy między Ameryką a Niemcami. - Z tego powodu Stany Zjednoczone wystąpiły aktywnie, już jako strona bezpośrednio zainteresowana szybkim uregulowaniem sprawy odszkodowań.

Do tego przyczynia się również konieczność ~~wixx~~ udziału Stanów Zjednoczonych, jako wierzycieli Francji i Anglii w przeprowadzeniu akcji rewindykacyjnej, ustalonej na Konferencji Londyńskiej, uchwały której zostały z tego powodu oficjalnie zakomunikowane Waszyngtonowi, jakkolwiek St. Zjednoczone nie ratyfikowały Traktatu Wersalskiego.

Stanowisko Ameryki w kwestji odszkodowań pomimo jej przyjaznych stosunków z Francją, da się wytłómaczyć w ten sposób, że Traktat Wersalski zawiera punkt, w którym jest powiedziano, że Komisja odszkodowań, ma od czasu do czasu badać zdolność płatniczą Niemiec - i odpowiednio do tego zmieniać swoje uchwały, co do wysokości rat rocznych.

Francja i Ameryka są zupełnie zgodne z sobą co do zapewnienia niepodległości Polski, jak i ochro-

ny swobód rosyjskich. Sojusz francusko-amerykański będzie ważnym uzupełnieniem polityki światowej względem bolszewików i wysunie Francję na dominujące polityczne stanowisko w świecie.

Uгода zachodnia z Anglią i ugoda wschodnia ze Stanami Zjednoczonymi ~~do~~ Francji nietylko maksimum niezawisłości politycznej połączonej z minimum ryzyka wojkowego, ale wysuwają ją na pośredniczkę, a może nawet na rozjemczynię pomiędzy Anglią a Ameryką, których współzawodnictwo w zakresie węgla, nafty transportów morskich i floty wojennej jest zasadniczym faktem nadchodzących lat.

*****

324

